

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞININ 2026 YILI BÜTÇESİ TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDA

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Bakanlığı ile bağlı kuruluşlarının 2026 yılı bütçelerine ilişkin sunum yaptı.

Üreticilere sağladıkları destek ve yatırımlarla, 2002'de 24,5 milyar dolar olan Türkiye'nin tarımsal hasılasını 2024'te 74 milyar dolara çıkardıklarını belirten Yumaklı, "Ayrıca bu dönemde tarım sektöründe ortalama yıllık büyüme oranı, Amerika'da 2,2, Rusya'da 1,4 ve Avrupa Birliği'nde 0,3 iken, ülkemizde yüzde 2,7 olarak gerçekleşmiştir." dedi.

Türkiye'nin tarımsal hasılada 2002'de Avrupa'da 4'üncü, dünyada 12'nci sıradayken, bugün Avrupa'da 1'inci, dünyada 7'nci olduğunu dile getiren Yumaklı, Türkiye'nin tarım ve gıda ürünleri ticaretinde net ihracatçı olduğunu, 2024'te 32,6 milyar dolar ihracat gerçekleştirildiğini söyledi.

Bir önceki yıla göre dış ticaret fazlasını yüzde 57 artırarak 10,8 milyar dolara ulaştırdıklarını, son 23 yılda gıda ve tarım ürünlerinde dünya ihracatındaki payı 2 katına çıkardıklarını belirten Yumaklı, Türkiye'den 186 ülkeye 2 bin 218 çeşit ürün ihracatı gerçekleştirdiklerini vurguladı.

Bakan Yumaklı, bitkisel üretimdeki gelişmelere değinerek, sertifikalı tohum üretimini 9 kat artışla 1 milyon 300 bin tona, sertifikalı fide-fidan üretimini 46 kat artışla 186 milyona çıkardıklarını söyledi. Türkiye'nin kendi ihtiyacını karşılayanın yanı sıra, 103 ülkeye ihracat yaparak, dünya tohum ticaretinde önemli konuma ulaştığının altını çizen Yumaklı, ülkenin meyve ve sebze üretiminde de Avrupa'da 1'inci, dünyada 4'üncü olduğunu ifade etti.

Hayvan varlığındaki yaşanan gelişmeleri de anlatan Yumaklı, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"2024 yılında 2002'ye göre büyükbaşta yüzde 71 artışla 17 milyona, küçükbaşta yüzde 72 artışla 55 milyona ulaştırdık. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığında Avrupa'da ilk sıradayız. Bal üretiminde yüzde 28 artışla 96 bin tona ulaşarak, Avrupa'da 1'inci, dünyada 2'nciyiz. Kanatlı hayvan varlığımızı yüzde 53 artışla 384 milyona çıkararak, Avrupa'da 1'inci, dünyada 12'nci sıraya yerleştik."

Yumaklı, son 23 yılda 9 kat artışla 577 bin ton su ürünü yetiştirdiklerini, ihracatı da 20 kat artışla 2 milyar dolara ulaştırdıklarını belirterek hem bugünün ihtiyaçlarını hem de geleceği gözeten 3 yıllık dönemler halinde güncellenen yol haritasını uyguladıklarını dile getirdi.

"ATA TOHUMLARINDA TESCİL ETTİĞİMİZ ÇEŞİT SAYISINI 49'A YÜKSELTTİK"

Kayıtlı üretici sayısının 2025 üretim yılında geçen yıla göre yüzde 2, üretim alanının ise yüzde 3 arttığını bildiren Yumaklı, "Bitkisel üretim planlamasıyla 3 yıllık dönem sonunda, hububat üretimini 39,7 milyon tona, baklagil üretimini 1,35 milyon tona, yağlı tohumlu bitkiler üretimini ise 5,2 milyon tona çıkaracağız." dedi.

Bitkisel üretimde gıda arz güvenliğini güçlendirmek, yerli, kaliteli ve iklim değişikliğine dirençli tohum kapasitesini geliştirmek için AR-GE faaliyetleri ile diğer projelere devam ettiklerine işaret eden Yumaklı, şunları kaydetti:

"Yurt içinde kullanılan sertifikalı tohumluğun, tahılda yüzde 45'i, baklagillerde yüzde 60'ı enstitülerimizce tescil edilen tohumlardan oluşmaktadır. İklim değişikliğine uyumlu, soğuğa ve kuraklığa dayanıklı olarak geliştirdiğimiz tohumluk çeşidimiz 82'ye ulaşmıştır. Geleneksel mirasımıza sahip çıkarak, ata tohumlarında tescil ettiğimiz çeşit sayısını 49'a yükselttik. Bunların 11'ini Tarım Kredi Marketlerde vatandaşlarımıza sunduk. 2026'da satışa sunacağımız ata tohumunu 24 çeşide ve 1 milyon pakete ulaştıracacağız."

TAKE Projesiyle, 2021-2024 yılları arasında 412 bin üreticiye 68 bin ton tohum, 102 milyon fide-fidan dağıttıklarını, 2025'te ise 100 bin üreticiye 14 bin ton tohum, 22 milyon fide-fidan temin ettiklerini dile getiren Yumaklı, "Tohum Gen Bankalarımız, 122 bin 750 materyal ile dünyanın en güçlü gen bankaları arasında yer almaktadır. 2026 yılında Bakanlığımızca geliştirilen yerli ve milli hibrit ayçiçeği ve mısır tohumlarını çoğaltarak üreticilerimizle buluşturacağız. İklim, toprak ve su kaynaklarını dikkate alarak ekonomik değeri yüksek olan ürünler için Ürün İhtisas Havzaları oluşturacağız." bilgisini verdi.

"ŞAP VE KUŞ GRİBİ HASTALIĞI NEDENİYLE HAYVANSAL ÜRÜNLERDE ARZ SORUNU YAŞANMADI"

Bakan Yumaklı, karkas verimini geçen yıla göre, yüzde 2 artışla 292 kilograma, süt verimini yüzde 10 artışla 3 bin 330 litreye çıkardıklarına dikkati çekerek, yetiştiricilerin korunması amacıyla bu yıl da süt regülasyon uygulamasına aralıksız devam ettiklerini anlattı.

Dünya Hayvan Sağlığı Örgütünün, birçok hayvan hastalığının dünya genelinde yayıldığını açıkladığını aktaran Yumaklı, şunları ifade etti:

"Bu yıl, SAT-1 serotipi şap hastalığı ülkemizde 1965'ten sonra ilk kez görülmüştür. Hastalığın yayılımını engellemek ve etkin bir kontrol sağlamak amacıyla, ülke genelinde hayvan hareketlerini kısıtladık. Enstitümüzce üretilen 20,7 milyon doz aşırı sahaya gönderdik. İlk doz aşılama çalışmaları tamamlandı ve ikinci aşılama sürecini de en kısa sürede bitireceğiz. Şap hastalığının yanı sıra kuş gribi salgını dünyada iki kat artarak 89 ülkede görülmüştür. Yaşanan kuş gribi salgınından ülkemiz de etkilenmiştir. Hastalığın yayılımını kontrol altına almak ve üretimin devamlılığını sağlamak için yetiştiricilerimize son 2 yılda 2,6 milyar lira tazminat ödenmiştir. Ülkemizde şap ve kuş gribi hastalığı nedeniyle hayvansal ürünlerde arz sorunu yaşanmamıştır."

"SU ÜRÜNLERİ KONTROL VE DENETİM MERKEZİ'Nİ FAALİYETE GEÇİRECEĞİZ"

Bakan Yumaklı, su ürünlerindeki gelişmelere de değinerek, Akdeniz ülkeleri içinde en büyük ve donanımlı Su Ürünleri Kontrol ve Denetim Merkezi'ni gelecek yıl Yalova'da faaliyete geçireceklerini aktardı.

Antalya'da gelecek yıl su ürünlerinde uluslararası standartlarda İstilacı-Yabancı Türler İzleme Merkezi'ni kuracaklarını kaydeden Yumaklı, Türkiye'nin ilk organize su ürünleri tarım bölgesini de Adana'da kuracaklarını açıkladı.

Konuşmasında milletvekillerinin Et ve Süt Kurumu ile ilgili iddialarına da yanıt veren Yumaklı, şunları kaydetti:

"ESK'nın hesap, iş ve işlemlerine baktığımızda, bahsi geçen şirketle Et ve Süt Kurumu arasında doğrudan veya dolaylı tek kuruşluk ticari faaliyetin olmadığı anlaşılmıştır. Bu devletin kasasından bu şirkete giden tek bir kuruş, bu şirketten alınan tek bir gram ürün yoktur. Muhalefetin savcılığa suç duyurusunda bulunacağını öğrendik, çok da memnun olduk. En ufak çekincemiz yok, kendimizden eminiz. Kurumlarımız şeffaf, Sayıştay denetimine tabi, verilemeyecek bir hesabımız da yok. Bu iddialar gündeme geldiğinde ellerini ovuşturanlar maalesef karkas ete 25 lira daha zam yaptılar. Eski usule geri dönüp, piyasa regülasyonunu istemeyenlerle alakalı takdiri kamuoyuna bırakıyorum. Et Süt Kurumu şeffaflık, hesap verilebilirlik, kamu yararı ve mevzuata uygunluklar çerçevesinde piyasa regülasyon faaliyetine devam edecektir."

Bakan Yumaklı, 2006-2024 yılları arasında 171 milyar lira, 2025'te ise 8 milyar lira kırsal kalkınma desteği verdiklerini ve bugüne kadar 284 bin istihdam sağladıklarını söyledi.

IPARD III Programı kapsamında yerel yönetimlerin su, atık yönetimi ve diğer altyapı güçlendirmelerine yönelik 156 milyon avro bütçeli kırsal alanda kamu altyapı tedbirini 2026'da uygulayacaklarını anlatan Yumaklı, yüzde 60'a kadar su tasarrufu sağlayabilen bireysel sulama sistemlerine yüzde 50 hibe desteğinin devam ettiğini bildirdi.

Bakan Yumaklı, ORKÖY projeleri kapsamında orman köylülerine geçen yıl yüzde 20'si hibe, kalan kısmı faizsiz olmak üzere 2 milyar lira, bu yıl ise 2,6 milyar lira destek sağladıklarını belirterek, "Önümüzdeki dönemde tarım sektöründe gençlere girişimcilik desteği vereceğiz. Tarımsal yatırım yönlendirme ve üretim geliştirme merkezi kuracağız." diye konuştu.

Organize tarım bölgelerinin son dönemde büyük bir dönüşüm yaşadığına işaret eden Yumaklı, "7 Organize tarım bölgemizin 2026 yılında altyapılarını tamamlayacağız. Balıkesir'de, dünyanın en büyük jeotermal kaynaklı sera organize tarım bölgesinin ilk etabını 2026 yılı sonunda yatırımcılarımızın hizmetine sunacağız." ifadesini kullandı.

Tarım sigortaları kapsamında geçen yıl 3,3 milyon poliçe düzenlendiğini ve 12 milyar lira hasar tazminatı ödendiğini dile getiren Yumaklı, bu yılın ekim ayı itibarıyla düzenlenen poliçe sayısının 2,8 milyon, ödenen hasar tazminatının ise 32,6 milyar lira olduğunu aktardı.

Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM) yönelik önemli yenilikler getirdiklerinin altını çizen Yumaklı, "2026 yılında kayısı, elma gibi 9 üründe temel sigorta paketi uygulamasına başlayacağız. Önümüzdeki yıl Parsel Bazlı Verim Sigortası uygulamasını ilk defa Tekirdağ'da başlatacağız. Böylece her üreticinin kendi tarlasındaki verime göre tazminat almasını sağlayacağız." değerlendirmesinde bulundu.

Yumaklı, Türkiye İstatistik Kurumu ile başladıkları tarım sayımının bu yıl sonunda tamamlanacağını, sonuçlarının gelecek yıl kamuoyuyla paylaşılacağını kaydetti.

"YAŞ MEYVE VE SEBZEDE RASFF BİLDİRİM SAYISINDA SON 3 YILDA YÜZDE 60 DÜŞÜŞLE ÖNEMLİ BİR BAŞARI SAĞLADIK"

Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı, güvenilir gıda için denetim, kontrol ve analiz faaliyetlerini, uluslararası kabul görmüş metotlarla yürüttüklerine dikkati çekerek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Gıda işletmelerine yönelik risk esaslı denetim sistemi uyguluyoruz. 2024'te 1 milyon 329 bin, 2025 yılı kasım ayı itibarıyla 1 milyon 160 bin denetim gerçekleştirdik. 2025'te kurallara uymayan 25 bin 750 işletmeye 2,2 milyar lira idari para cezası uyguladık. Denetim etkinliğinin artırılması amacıyla yaka kamerası uygulamasına önümüzdeki yıl geçeceğiz. Denetim ve kontrollerde yasaklı pestisit kullanımının tespit edilmesi durumunda ürünleri imha ediyoruz. Mevzuatımıza uygun olmayan ürünlerin ülkemize girişine asla izin vermiyoruz. Ülkemiz menşeli yaş meyve ve sebze RASFF bildirim sayısında son 3 yılda yüzde 60 düşüşle önemli bir başarı sağladık."

Yumaklı, ilk defa Türkiye'nin dijital toprak haritasını çıkarttıklarını anlatarak, Ortak Makine Parkı ve Kullanımı Projesi ile mekanizasyona erişimin iyileştirilmesi ve kaynakların etkin kullanılması amacıyla gelecek yıl depremden etkilenen 11 ilde ortak makine parkları kuracaklarını dile getirdi.

Meyve ağaçlarındaki zararlıları ve hastalıkları tespit edebilen yapay zekâ destekli modelleri geliştirerek yaygınlaştırdıklarına işaret eden Yumaklı, gelecek yıl Yapay Zekâ ve Tarım Teknolojileri Araştırma Merkezi'ni kuracaklarını ve Yapay Zekâ Strateji Belgesi'ni de yılın başında paylaşacaklarını bildirdi.

KURAKLIKLARLA MÜCADELEDE 8 GÖL İÇİN DAHA EYLEM PLANI UYGULANACAK

Bakan Yumaklı, Türkiye'nin su kaynaklarını korumak, geliştirmek ve verimli şekilde kullanmak için 10 yılı kapsayan Ulusal Su Planı yol haritasını paylaştıklarını vurgulayarak, "Kuraklık riski altında olan Eğirdir Gölü için eylem planını uygulamaya başladık. Akşehir, Eber, Bafa, Beyşehir, Burdur, İznik, Seyfe ve Sapanca gölleri için de benzer eylem planlarını bu yıl içerisinde tamamlayarak 2026 yılında uygulayacağız." bilgisini paylaştı.

Tarım alanlarında sulama sistemlerini kapalı olarak inşa ettiklerini dile getiren Yumaklı, bu yıl yüzde 38'e çıkardıkları kapalı sulama sistem oranını, 2028 yılında yüzde 45'e çıkaracaklarını ifade etti. Yumaklı, taşkın zararlarını önlemek amacıyla 5 bin 18 olan taşkın kontrol tesisi sayısını bu yıl 11 bin 257'ye çıkardıklarını, 492 tesisi daha tamamlayacaklarını bildirdi.

Arazi toplulaştırma çalışmalarıyla 4,5 milyon dekar tescil edilmiş alanı bu yıl 78,1 milyon dekara çıkardıklarına dikkati çeken Yumaklı, "2026'da 46 baraj, 6 gölet ve bent, 3 HES, 13 içme suyu tesisi, 35 sulama tesisi, 186 taşkın kontrol tesisi ve 1 atık su arıtma tesisi olmak üzere toplam 290 tesisle 10 toplulaştırma projesini hizmete almayı planlıyoruz." dedi.

YANGINLARLA MÜCADELE GÜCÜNE İLAVE DESTEK

Bakan Yumaklı, son yıllarda dünya genelinde iklim değişikliği sebebiyle orman yangınlarının küresel tehdit haline geldiğini hatırlatarak, şunları kaydetti:

"Yangınlarla mücadele gücümüze 2026'da 4 uçak, 12 helikopter, 165 arazöz, 38 iş makinesi ve 14 ilk müdahale aracı daha ilave edecek, 462 ton su atma kapasitesine ulaşacağız. Havuz ve gölet sayısını 4 bin 907'ye çıkaracağız. Yanan alanları, takip eden yıl sonuna kadar tohum ve fidanla buluşturuyoruz. Vatandaşlarımız, 11 Kasım Milli Ağaçlandırma Günü'nde fidan dikerek orman alanlarımızın artırılmasına destek oldu. 1 milyon 280 bin 491 kişinin katılımıyla, 14 milyon 913 bin 742 fidan dikerek bir rekor kırdık. Bağlı kuruluşlarımızla birlikte 202 milyar lira tutarındaki yatırım projesini hayata geçirmeyi, 168 milyar lira tarımsal destek ödeneğini de üreticilerimize sunmayı öngörüyoruz."

Tarım ve Orman Bakanlığının 2026 yılı bütçesinin 542 milyar lira olarak öngörüldüğünü belirten Yumaklı, "Tarımsal üretimi sadece ekonomik bir faaliyet olarak değil, aynı zamanda bir milli güvenlik meselesi olarak görüyoruz. Bütün çalışmalarımızı ve planlarımızı bu hassasiyet üzerine yapıyoruz." diye konuştu.

